

“Obravnava sklepa Vlade RS o Pobudi za institucionalno preoblikovanje načina izvajanja gospodarskih javnih služb na področju voda in vodne infrastrukture”

POVZETEK RAZPRAVE PO VSEBINSKIH SKLOPIH

(na osnovi transkripta posveta, 12. november 2025)

Glavne ugotovitve posveta:

- Ključni problem ni organizacijska oblika, temveč **odsotnost stabilnosti, odgovornosti in izvajanja** upravljanja voda v Sloveniji.
- Sistem potrebuje **depolitizirano, strokovno avtonomno institucijo** ter jasno ločene odgovornosti.
- Potrebna je **decentralizacija po hidroloških območjih**, kot je že predvideno v reformi (NOO 2022).
- Ključ je **10-letni program upravljanja** z zagotovljenim financiranjem in fizično prisotnostjo stroke na terenu.
- Uvedba Slovenske vode d.o.o. brez jasnih sistemskih odgovorov pomeni **visoko institucionalno tveganje**.

Ključni povzetki razprave:

1. Z zgodovino podprta ideja: decentralizirano upravljanje voda in območne vodne skupnosti

Izpostavljeno:

- Nekdanji sistem *območnih vodnih skupnosti* je bil učinkovit, ker je temeljil na hidroloških območjih, lokalnem poznavanju terena in vključevanju deležnikov (lokalne skupnosti, kmetijski sektorji, okoljevarstvene organizacije, civilna družba).
- Sistem je imel upravne odbore, ki so sprejemali odločitve in usklajevali interese.
- Vizija: *model že poznamo*, potrebno je le posodobiti in ponovno uvesti.
- V primerjavi z Avstrijo, Italijo ali Hrvaško Slovenija nima stabilnega upravljskega jedra.

Težave današnjega sistema:

- Centralizacija, odsotnost usmeritev, slaba komunikacija ministrstvo–DRSV–občine.
- Neustrezna kadrovska zmogljivost in pomanjkanje odgovornega organa, ki bi deloval stabilno in neodvisno od političnih ciklov.

2. Reforme v okviru NOO: neuresničen koncept decentralizacije Direkcije za vode

Izpostavljeno:

- V NOO (Komponenta C1K3 – Čisto in varno okolje¹) je bila že v letu 2021 pripravljena reforma:
 - decentralizacijo Direkcije RS za vode,
 - krepitev strokovnega kadra,
 - vzpostavitev rečne nadzorne službe,
 - centralni nadzor pretokov,
 - avtomatiziran sistem upravljanja zadrževalnikov (NACEC).
- Reforma je bila v *Bruslju* že *odobrena*, akt je bil pripravljen → ni bila izvedena.

Težave današnjega sistema:

- Trenutne študije reorganizacije imajo nerealne finančne projekcije (npr. financiranje iz NOO po 2026, čeprav NOO takrat že preneha).

3. Težave občin: neusklajen sistem, pomanjkanje odločitev, odzivnosti in informacij

Izpostavljeno:

- DRSV od občin pričakuje plane, namesto da bi jih občinam podajala.
- Pomanjkanje dolgoročnih ciljev, usmeritev in strateškega planiranja.
- Projekti stojijo: primer zadrževalnika Tunjščica (občina Komenda) – *od leta 2020 do 2023 nič realizirano*, kljub urejeni dokumentaciji.
- Komunikacijske težave – resorna ministrstva ne komunicirajo med sabo.
- Občine nimajo informacij o izvedenih delih, dokumentacijah, nadzoru; ob zahtevah za dokumente se pokaže, da “ne obstajajo”.

¹ Načrt za okrevanje in odpornost, junij 2021, str. 82 (Vir: www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSOO/01_si-rp_23-7-2021.pdf ; pridobljeno 25.11.2025)

Težave današnjega sistema:

- Interesi različnih sektorjev in deležnikov preprečujejo izvedbo → *odločitve se ne sprejmejo*.
- Analize poplav 2023 – *niso izvedene*.
- Podlaga odločitvam so pomanjkljive evidence (primer: neurejena zemljiškoknjižna stanja, vpis vodne infrastrukture).

4. Perspektiva gospodarstva: tehnično-inženirski problemi, ne politični

Izpostavljeno:

- Posledice poplav močno bremenijo gospodarstvo.
- 35 let napačnega razvoja:
 - država ne zna vzpostaviti učinkovitega sistema upravljanja infrastrukture,
 - inženirska stroka je potisnjena na rob,
 - politizacija tehničnih odločitev.
- Primer Nizozemske: stabilne institucije, visok delež inženirjev, absolutna odgovornost organizacij.
- Slovenija: investicije za upravljanje voda v proračunu dosega le 20–30 mio € / leto – *premalo za alpsko državo*.

Poudarki:

- Potrebujemo močno, stabilno, strokovno organizacijo in 10-letni nacionalni program upravljanja voda, ne ad-hoc političnih reakcij.
- Brez stabilne, strokovno vodene institucije bodo poplave še naprej povzročale ogromne gospodarske izgube.

5. Pravni pogled: problem nadzora, ne predpisov; vprašljiva zasnova novega javnega podjetja

Izpostavljeno:

- Predpisi obstajajo; težava je neizvajanje in slab nadzor (nad vodotoki, nad koncesionarji).
- Ni jasno, zakaj je bil sektor v 90-ih privatiziran, če ga zdaj želimo poddržaviti.
- Predlog novega javnega podjetja je neprimeren:
 - podjetje ne bo stabilno,
 - ne more konkurirati na trgu,
 - soočeno bo s primanjkljajem strokovnega kadra,

- prevzemati bo moralo bo odgovornosti, ki jih danes nosi država.

Koncesionarji izpostavljajo težave današnjega sistema: nejasne pristojnosti, počasni postopki, gospodarska realnost

- Neučinkovito odločanje: odgovornosti se prelagajo, postopki so počasni.
- Cene so omejene z državnimi "kapicami" in so dejansko padle za 50 % v zadnjih letih.
- Koncesionarji v sodelovanju z različnimi deležniki predlagajo dela, a DRSV odloča o prioritetah.
- Administrativni tok (mnenjedajalci/agencije → ministrstvo → koncesionarji) povzroča zamude.
- Koncesionarji zaradi omejitev na terenu/vodah – izvajajo tudi druge projekte.

Poudarki:

- Ustanovitev enega javnega podjetja je **tvegana in nestabilna rešitev** – takšna koncentracija lahko propade.
- Nejasen je status nove družbe (strateška naložba, operativni izvajalec, upravljavec javne infrastrukture)?
- Financiranje: Proračunski uporabnik znotraj ministrstva?
- Nova družba bi delovala po pravilih gospodarskega prava: → vlada → SDH → podjetje.
- Upravljanje: Ministrstvo na tak subjekt ne bi imelo neposrednega vpliva, kar je nevarno za javno infrastrukturo.
- Lastništvo: odprta je možnost prihodnje privatizacije.
- Predlog ne rešuje temeljnih težav (odločanje, nadzor, kadri, postopki) in ohranja nejasen okvir (upravni del na ministrstvu, strokovni del na zavodi/direkciji, izvedbeni del na podjetju).

6. Državna uprava in politika: sistem zlomljen zaradi politične centralizacije in kadrovske podhranjenosti

Izpostavljeno:

- Uradniki so strokovno šibki ali pa ne smejo odločati po strokovni presoji.
- Direkcija za vode ima premalo kadra (191 zaposlenih) za nadzor terena in urejanje soglasij (45.000 km vodotokov + 40.000 vlog letno).
- Vlada predlaga novo podjetje Slovenske vode, d.o.o. – a:
 - bo pod SDH, ne pod ministrstvom,
 - pomeni razdrobljen sistem (ministrstvo – direkcija – podjetje),

- ni jasno, kako bo zagotovljen javni interes,
- odprta je možnost prihodnje privatizacije,
- vprašljiva pravna vzdržnost.

Poudarki:

- Sistem je že preveč razdrobljen; novi model dodaja še en nivo.
- Dokler vlada ne poda jasnih odgovorov (status podjetja, pristojnosti, nadzor), se sistem ne bo izboljšal.

Globalno partnerstvo za vodo Slovenija, društvo za celostno upravljanje voda bo nadaljevalo s podporo deležnikom pri organizaciji celostnega upravljanja z vodami v Sloveniji.